

Självständigt arbete (15 hp)

Författare		Program/Kurs	
Daniel Nilsson		OP SA 18-21	
Handledare		Antal ord: 11900	
Oscar Larsson	Beteckning	Kurskod	
		1OP415	
FRAMGÅNG I KUSTFÖRSVAR -Realistiskt eller bara en illusion?			
<u>ABSTRACT:</u> The coast is a domain characterized by great complexity based on its dynamic and challenging nature, which can create both opportunities and challenges for attackers and defenders. The purpose of this study is to investigate Geoffrey Till's theory of defence against amphibious operations and to increase an understanding of how military resources can be used to achieve success in defence in the event of a military attack from the sea. Research and theory development in this area have long been under-prioritized and Till has created a relatively unique theory, based on the prevailing research situation. These are arguments that strengthen the reason for examining the theory and field further. Through a theory-testing case study, the <i>Battle of Wake Island</i> and <i>Operation Avalanche</i> are analyzed to ascertain to what extent empirical evidence is given to the chosen theory. In this way, the explanatory capacity of the theory is determined and whether its credence is strengthened or weakened. The study discloses that Till's theory successfully explains the outcome of the first case however not the second. The analysis shows that a defence that acts on and adjacent to land contributes to success, which Till's theory does not emphasize. The study indicates that the theory is under-specified as it does not give any indication of how to prioritize between the different areas of the theory, which indicates that one should be vigilant against the explanatory value of the theory.			
<u>Nyckelord:</u> Kustförsvar, Amfibieoperation, Geoffrey Till, Wake, Salerno, Avalanche			

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	3
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	4
1.2 SYFTE OCH FORSKNINGSFRÅGA	5
1.3 FORSKNINGSÖVERSIKT	5
1.4 CENTRALA BEGREPP	10
1.5 AVGRÄNSNINGAR	10
1.6 DISPOSITION.....	11
2. METOD.....	12
2.1 FORSKNINGSDESIGN.....	12
2.2 ANALYSMETOD	13
2.3 VAL AV FALL.....	13
2.4 MATERIAL- OCH KÄLLDISKUSSION	14
2.5 VALIDITET OCH RELIABILITET	15
2.6 FORSKNINGSETIK	16
3. TEORI.....	17
3.1 GEOFFREY TILLS TEORI.....	17
3.2 TEORIDISKUSSION	20
3.3 SAMMANFATTNING AV INDIKATORER	21
4. ANALYS	22
4.1 SLAGET VID WAKE ISLAND – BAKGRUND SAMT FÖRLOPP	22
4.2 ANALYS – TILLS TEORI MOT FALL	24
4.3 OPERATION AVALANCHE – BAKGRUND SAMT FÖRLOPP	27
4.4 ANALYS – TILLS TEORI MOT FALL	29
4.5 SAMMANFATTNING AV ANALYS	32
5. AVSLUTNING	33
5.1 RESULTAT OCH DISKUSSION	33
5.2 SLUTSATS	35
5.3 RELEVANS FÖR YRKESUTÖVNING	35
5.4 VIDARE FORSKNING	36
REFERENSFÖRTECKNING	37
LITTERATUR.....	37
ARTIKLAR	38
ÖVRIGT.....	38

1. Inledning

En av de första, mer storskaliga, amfibiska operationerna genomfördes redan 490 f.kr, och var persernas landstigning vid staden Marathon, 42 km nordost om Aten.¹ Med över 20 000 perser var målet att ta huvudstaden. Grekiska styrkan på plats i kuststaden var nära 10 000 man och löpare var ivägsända för att tillkalla förstärkning. Slaget hann börja och med en styrka av mindre än hälften lyckades Grekerna besegra motståndaren, försvara kusten och hindra det Persiska imperiet att utöka sitt territorium. Slaget vid Marathon har länge ansetts varit av stor betydelse.² Därefter har åtskilliga amfibiska operationer utförts med skiftande utfall.

25 april 1915 klev allierade styrkor iland på Turkiska halvön Gallipoli. Mindre än ett år tidigare hade första världskriget brutit ut och nu hade de allierade som mål att öppna ny front. Turkiska styrkorna var numerärt underlägsna men ordentligt befästa i bergen. Genom ihärdigt försvar lyckades Turkiet hålla de allierade kvar på landstigningsstränderna. För de allierade, med bland annat låg relevant utbildning för trupp, dålig utrustning för uppgiften och kluven ledning, blev den övergripande operationen ett misslyckande. Genom detta nederlag drogs däremot många lärdomar. Lärdomar som bidragit till att forma och utveckla mer moderna amfibieoperationer samt försvar mot dessa.³

Hela 70% av vår jord täcks av och 80% av världens länder gränsar till vatten, lika stort antal av samtliga huvudstäder ligger utmed kuster.⁴ Dessa faktorer har bidragit till betydelsen av transport i både öppna vatten samt tätt intill land.⁵ Från tiden då transporter på vatten möjliggjordes har också en sårbarhet existerat till angrepp mot städer, stränder och hamnar. Dessa är platser som bland annat kan ha stor och ibland avgörande betydelse för en nations fortsatta förmåga till handel och ekonomiska välstånd.⁶ För stater med kapacitet till kontroll av liknande områden och förmåga att bedriva sjöoperationer kan detta skapa handlingsalternativ i fred, krig och gråzon. För mindre nationer som saknar kapacitet innebär det platser av sårbarhet.⁷

¹ Krentz, Peter. *The Battle of Marathon*, New Haven: Yale University Press 2010. ss.101-104

² Ibid. ss.154–157

³ Lovering, T. T. A. *Amphibious assault: manoeuvre from the sea*. Rev. uppl. Woodbridge: Seafarer, 2007. ss.7, 19-21

⁴ Vego, Milan. 'ON LITTORAL WARFARE', *US Naval War College Press*, Vol. 68, no. 2, 2015: 30-68, s.31

⁵ Speller, Ian. *Understanding naval warfare*. 2. uppl. London; Routledge/Taylor & Francis Group, 2019. s.16

⁶ Ibid, ss.18, 130-131

⁷ Ibid, ss.130-131, 165

Ett förfaringssätt för att utnyttja andra nationers sårbara kustlinjer är genom amfibieoperationer. Amfibieoperation är ett samlingsbegrepp som innefattar metoder för maktprojicering av militära styrkor. Genom amfibieoperationer kan en potentiell motståndare med trupp transporterad på havet landstiga och påverka en stat på land.⁸

1.1 Problemformulering

Marinteoritiker har klassat amfibieoperationer och framför allt amfibieanfall som en av de, om inte *den*, svåraste formen av uppgift en militär enhet kan beordras utföra. Detta kan skapa frågor om varför denna bestämda uppfattning. Fram till idag finns ytterst lite empiri som presenterar och redogör för landstigningsoperationer med ett misslyckat resultat, där en angripare som nyttjar metoden amfibielandstigning inte lyckas ta och säkra platsen. Empiri med fokus på genomförandet av amfibieoperationer har bidragit till teoriutveckling i området där nationer och flera teoretiker har framfört sin syn på framgångsfaktorer i ämnet.⁹

I relation till forskning inom tillämpandet av amfibieoperationer har forskning och teoriutveckling inom försvar mot amfibieoperationer däremot fått lida. Den ringa mängd existerande empiri om lyckade försvar har bidragit till de få existerande teorier men symboliserar även den relativt låga drivkraften som finns inom utveckling av teorier inom försvar.¹⁰

The ability to deploy a military force across the seas to a chosen point has often been decisive in determining success in war.¹¹

Som Speller & Tuck uttrycker sig med ovanstående citat stärker det vikten av att även studera ämnet vid hur en försvarande nation ska hantera en angripare, ett lyckat kustförsvar kan avgöra hela krigets utfall. Genom presenterad problemformulering finns tydliga anledningar till att vidare studera ämnet. Presenterade problem är av teoretiskt slag men kan även vara av militärpraktiskt värde.

⁸ Speller, Ian & Tuck, Christopher. *Amphibious warfare: strategy and tactics*. Staplehurst: Speller, *Amphibious warfare : strategy and tactics*, Staplehurst: Spellmount, 2001. s.7

⁹ Gatchel, Theodore L. *At the water's edge: defending against the modern amphibious assault*. Annapolis: Naval Institute Press, 1996. s.1

¹⁰ Ibid. s.2

¹¹ Speller, 2001, s.7

1.2 Syfte och forskningsfråga

Syftet med undersökningen är att analysera existerande fall inom kustförsvar för att se i vilken omfattning empiriskt stöd ges till en av få teorier inom området, framtagen av Geoffrey Till. Genom teoriprövning ska förklaringskraften i teorin prövas och även bidra till att öka förståelsen för hur militära resurser kan användas för att bedriva lyckat försvar i händelse av ett militärt angrepp från havet. Antalet stora teoretiker inom sjökrig är åtskilliga och dessa har själva analyserat historia och använt kunskap från utkämpade slag till att presentera sin uppfattning på hur krig, för bästa möjliga utgång, ska utövas.¹² För att kunna uppnå framgång i sjökrig samt försvar av ett sådant krävs ett grundligt studerande av ämnet. En ledare kan endast genom kunskap fatta lämpliga och väl genomtänkta beslut om hur och när krig mest framgångsrikt ska bedrivas.¹³ En studie inom området kan bidra till att utveckla enskilda individers uppfattning och förståelse men också öka utvecklingen och effekten inom professionen, faktorer som kan resultera i en nation som är farligare för sin angripare.

Forskningsfrågan denna uppsats avser svara på är:

Kan Geoffrey Tills teori om kustförsvar förklara utfallen vid Slaget om Wake Island och Operation Avalanche?

1.3 Forskningsöversikt

Den forskningsöversikt som nedan presenteras innehåller ett urval av existerande forskning och beskrivs för att ge läsaren en uppfattning om rådande forskningsläge. Då den marina miljön är förknippad med omfattande komplexitet¹⁴ ämnar forskningsöversikten även att bidra till förståelse för i vilken arena och kontext försvar av kust bedrivs i. Av den anledningen indelas forskningsöversikten i två områden, en som redogör teorier om amfibieoperationer samt en del där teoretikers uppfattningar om kustförsvar återges. Värt att notera är faktorn att inför denna studie påträffas endast ett fåtal genomförda teoriprövande studier av berörda teorier och bidrar således till att skapa forskningsluckor.

Ian Speller har tillsammans med Christopher Tuck skrivit boken *Amphibious Warfare – Strategy and Tactics*. Författarna framför där problematiken som finns med att utföra ett amfibieanfall, primärt amfibielandstigningar, som författarna anser innehålla stor komplexitet och som

¹² Speller, 2019, s.93

¹³ Ibid, s.3

¹⁴ Speller, 2001, s.23

i stor utsträckning kan påverka krigets utfall.¹⁵ För att uppnå djup i forskningen har Speller och Tuck valt att skedesindela operationen i sex delar. Genom historiska fall åskådliggörs respektive område och på så sätt skapas ett mer allmänt teoretiskt underlag. Författarna har arbetat fram framgångsfaktorer inom respektive område som bland annat trycker på betydelsen av att uppnå kontroll till sjöss från påbörjad framryckning till att anfallsmålet är taget. Utöver detta även tydlig ledningsstruktur och en grundlig planering som genomförs med stöd av underrättelser, uppnå överraskning, god logistik samt truppers utbildningsnivå i paritet med den miljö de är ämnade att verka i.¹⁶

Geoffrey Till har lagt stort fokus på militärstrategi inom den marina miljön och har författat boken *Seapower: A Guide for the Twenty-First Century, Fourth ed.* I kapitel nio diskuteras delar av länge olösta problem med att genomföra amfibieanfall och avsaknaden av forskning i ämnet. Problemen innefattar ledning och ansvarsstruktur för ett anfall, valet av landstigningsplatser och hur en sådan plats ska hanteras samt trupp- och fartygskonstellationer. Till har valt att dela in teorin i fem områden där även han använder historiska fall i syfte att illustrera och förstärka respektive faktor inom teorin och framföra vad som kan vara fördelaktigt. Likt Spellers teori betonar Till vikten av att upprätta adekvat och effektiv kontroll av närområdet till sjöss, använda enheter som har specialiserats på geografiskt relevant område samt samordning mellan försvarsgrenar för högre effekt. Större friktioner som kan uppstå förekommer vanligtvis mellan stridskrafter, och inte inom, och går att undvika med gemensam målbild samt ledning som bedrivs av en befälhavare. Utöver att säkra strand lägger Till vikt på, till skillnad från Speller, att utöka brohuvud¹⁷ och lägga försvar på djupet.¹⁸

Basil H. Liddel Hart diskuterar i sin artikel, *The Value of Amphibious Flexibility and Forces*, värdet för en nation att utbilda och förfoga över amfibieenheter i och med deras höga förmåga till flexibilitet. Han ser stora potentiella risker och möjliga svårigheter med operationer där denna kustmiljöanpassade funktion saknas. Genom historiska fall från Stilla havet och Medelhavet åskådliggör författaren sin syn på hur amfibieenheter bäst byggs upp för att främst kunna hantera miljön där vatten möter land. Liddel Hart anser att största skillnaden på operationer

¹⁵ Speller, 2001, s.7

¹⁶ Ibid, ss.5-103

¹⁷ Tagen landstigningsplats som utgångspunkt för fortsatt anfall.

¹⁸ Till, Geoffrey. *Seapower: a guide for the twenty-first century*. 4. uppl. Abingdon, Oxon: Routledge, 2018, ss.255-265

utförda under andra världskriget, i dessa två hav, utgjordes av närvaron av amerikanska marinkårssoldater. Enheter som under kriget enbart verkade i Stilla havet och som innehade lång erfarenhet av amfibisk teknik och kontinuerlig träning i kustmiljö. Fartygens förmågor i respektive område hade betydelse, men om Medelhavets landstigningar i större utsträckning hade utförts av amfibieenheter kunde det ha haft en slående inverkan på snabbheten och effektiviteten anser författaren.¹⁹ Utöver amfibieförbandens uppbyggnad framför författaren avslutningsvis fem punkter där han anser att amfibisk flexibilitet kan utgöra den största militärstrategiska tillgången för marina enheter genom distraktion och förmågan att slå och binda svaga delar. Han betonar även vikten av integrering av vapengrenar likt amerikanska marinkåren med verkansförmåga inom tre arenor.²⁰

Milan Vego inleder sin artikel *On Littoral Warfare* med att poängtera likheter mellan krigföring i kuster och på öppna hav men också många signifikanta skillnader. I artikeln diskuterar Vego kustmiljöernas komplexa, dynamiska och utmanande karaktärer vilket kan skapa både möjligheter och utmaningar för både anfallare och försvarare.²¹ Författaren har skapat ett teoretiskt ramverk som han anser är applicerbart inom både kustförsvar och kustangrepp. Han har valt att dela in teorin i tre områden: *förutsättningar*, *mål* och *metoder*. De, enligt Vego, viktigaste förutsättningarna innefattar bredd av lämpliga plattformar, vapen och sensorer, enkel men tydlig och robust ledning med enad målbild, nära samarbete mellan stridskrafter och luftherravälde.²² Målet ska i huvudsak vara att inneha sjökontroll och förneka motståndaren att uppnå sjökontroll. Detta nås förslagsvis genom flyg, tystgående ubåtar, bestyckade snabbgående mindre fartyg, kustrobotar och -batterier samt minor.²³ Avslutningsvis syftar området metoder till att framföra värdet av att agera både under ytan, på ytan och i luften för att skapa största möjliga osäkerhet. Författaren menar även att en sådan operation ska planeras, förberedas och genomföras med en marin befälhavare.²⁴

¹⁹ Liddell Hart, B. H. 'The Value of Amphibious Flexibility and Forces'. *Journal of the Royal United Service Institution*, Vol. 105, no. 620, 1960: 483-492. ss.483-487

²⁰ Hart, 1960, s.492

²¹ Vego, 2015, ss.30-31

²² Ibid, s.45

²³ Ibid, ss.32, 53-54

²⁴ Ibid, ss.58-59

Jacob Børresen diskuterar i artikeln *The seapower of the coastal state* var fokus med försvar för en kuststat bör ligga. Författaren lägger primärt fokus på mindre kuststater som resursmässigt inte kan konkurrera med stormakters förmågor till sjöss.²⁵ Då oförmåga att hantera en angripare ute till havs kan finnas menar författaren att syftet snarare bör vara av avskräckande karaktär och förhoppning om ett avslut med godtagbara premisser, än fokus på seger. Kostnader för en angripare ska överstiga potentiella fördelar. Kvantitet inom en nations försvar kan vara av större betydelse än kvalitet i detta avseende. Innehavandet av ubåtsförmågor kan även det bidra till avskräckning då dessa trots fientlig sjö- och luftkontroll kan påverka motståndaren.²⁶ Likt Vego lägger Børresen stor betydelse på att inneha sjökontroll däremot finns skillnader i prioritering av hur det ska uppnås. Bland annat lägger Børresen större vikt vid att neka motståndaren manöverutrymme i luft och på vatten än att själv äga.²⁷ Författaren anser att funktioner för hantering av eventuell angripare ska utgöras av sjöövervakning för tidig förvarning, fast och/eller mobilt kustartilleri och -robot mot landstigningsfartyg, minor, ubåtsjaktförmåga och torpedbåtar. Børresen nämner även vikten av nära samarbete mellan stridskrafter för att uppnå synergi som slutligen kräver en flexibel men stabil ledningsstruktur. Han ser däremot problematik i att använda fasta kuststationer då de inte är rörliga och det finns en ständig teknikutveckling för att upptäcka och bekämpa dessa.²⁸

Shang-su Wu har skrivit artikeln *The modern naval fortress: an additional sea denial option for coastal states*. I artikeln diskuterar författaren marina vapensystem och ser nackdelar med rörligt kustartilleri då många nationers marina enheter snarare fokuserar på precision än förstörelse.²⁹ Likt både Vego och Børresen anser Wu att kuststater bör nyttja fasta batterier trots att det föreligger risker med plattformen, som Børresen framför. Wu menar att tekniken och förmågan till skydd av fasta batterier har utvecklats och att den i stor utsträckning kan hantera direkta anfall. Försvar av sådana platser kan bestå av fast eller rörligt luftförsvar, då författaren anser att största hoten utgörs av flyg. För resursbegränsade mindre kuststater kan detta vara tillräckligt för försvar av territorialvattnet. Trots att försvar går att bedrivas med flyg, landfordon, ytfartyg och ubåtar med en stor möjlig effekt ser han även stora risker med samtliga. Envar

²⁵ Børresen, Jacob. 'The seapower of the coastal state', *Journal of Strategic Studies: SEAPOW: Theory and Practice*, Vol. 17, no. 1, 1994: 148-175. s.30

²⁶ Børresen, 1994, ss.51-53

²⁷ Ibid, s.54

²⁸ Ibid, ss.159, 164-165

²⁹ Wu, Shang-su. 'The modern naval fortress: an additional sea denial option for coastal states', *Defence studies*, Vol. 18, no. 1, 2018: 76-94. s.76

är i större utsträckning mer sårbar och skör samt mer resurskrävande än ett fast batteri som är rätt anpassat.³⁰ Trots att fasta stationer är mycket robusta är de inte oförstörbara³¹ och Wu avslutar med att framföra värdet av att inneha både fasta och rörliga plattformar till artilleri och robotar. Tillsammans menar han att de utgör ett flexibelt försvar och kan vara av mer avskräckande karaktär för potentiella angripare.³²

Jimmy Johansson vid Försvarshögskolan i Stockholm har nyligen producerat ett självständigt arbete, *Överraskning i amfibieoperationer – En djupare innebörd eller bara en generellt hållen grundprincip?* I den diskuterar Johansson överraskningens betydelse och ser fördelar men också nackdelar med att principen, av många teoretiker, hålls för generell till sin natur. Genom en teoriutvecklande ansats hoppas författaren på att identifiera och redogöra för mer konkreta värden för hur överraskningsmoment utförs vid amfibieoperationer.³³ *Vilseledning, operations-säkerhet, tempo och originalitet* identifieras som framgångsfaktorer. Efter att genomfört en hypotesprövning av sina framgångsfaktorer på historiska fall drar författaren slutsatserna att samtliga fyra faktorer har betydelse för att uppnå lyckad överraskning vid amfibieoperationer. Enligt slutsatsen är *originalitet* den faktor som har störst effekt på hur framgångsrikt utfallet blir men även inverkansgraden av de övriga faktorerna.³⁴

Sammanfattningsvis lägger presenterad forskning stor vikt vid ett kustförsvar från land mot hav och försvar som agerar i luften eller nära land på och under ytan. Geoffrey Tills teori om kustförsvar berör delvis samma områden men har ett bredare fokus som inte begränsas till närområdet. Teorin behandlar hela spektret, från anfallandes förberedelser i hemmahamn till framryckning, till dess att styrkan når landstigningsområdet. Denna ovanlighet i en teori om kustförsvar, utifrån rådande forskningsläge inom ett förhållandevis utforskat område, är ett starkt argument till att presenterad forskningsfråga om Tills ramverk ska undersökas och besvaras.

³⁰ Wu, 2018, ss.80-82

³¹ Ibid, s.85

³² Wu, 2018, ss.87, 91

³³ Johansson, Jimmy. 'Överraskning i amfibieoperationer : en djupare innebörd eller bara en generellt hållen grundprincip?'. Stockholm: Försvarshögskolan. 2016. ss.4-6

³⁴ Ibid, ss.46-47

1.4 Centrala begrepp

Amfibieoperation

- Amfibieanfall: Anfall innefattandes landstigning med amfibieförband med avsikt att ta och säkra kuststräcka eller område. Syftet är att ta kontroll över kustområde inom marin operation alternativt etablera brohuvud vid markoperation.
- Amfibieråd: Uppnå taktiska och/eller operativa mål genom att rekognosera, störa eller sabotera för motståndare. Råden är begränsad i tid och uppgiftsställning.
- Amfibisk urdragning: Under stridsförhållanden genomföra en kontrollerad urdragning av egna enheter från land till sjöss.
- Amfibisk styrkedemonstration: Genom styrkedemonstration och skenåtgärder binda motståndarens enheter och på så sätt begränsa dennes handlingsfrihet.³⁵

1.5 Avgränsningar

Val av fall avgränsas till två fall. Ett som resulterade i framgång och ett som resulterade i förlust för försvarande part. Vid respektive fall kommer fokus i det här arbetet vara på försvarande part och texten kommer inkludera analys av händelser på taktisk och operativ nivå. Den strategiska effekt respektive fall har genererat kommer inte att undersökas på grund av undersökningens begränsning i storlek.

Slaget om Wake Island går att dela in i två japanska anfall där amerikanska styrkor lyckas försvara sig vid det första men inte andra. Avgränsning görs till det första japanska anfallet med fokus på det amerikanska lyckade försvaret. Mer riklig förklaring finns under kapitel 2. *Metod*, avsnitt *Val av Fall*.

Beträffande Tills teori görs en avgränsning inom punkt tre, *direkt försvar av kust* (se kapitel 3. *Teori*), där författaren diskuterar möjligheter till politiska påtryckningar. På så vis kan en försvarande stat gå utöver operationsområdet för att möjliggöra framgång. Avgränsning görs till att enbart fokusera på det militära operationsområdet och inte inkludera politiska aspekter i valda fall, med anledning av begränsning i uppsatsens storlek.

³⁵ *Taktikreglemente för marinstridskrafter: TRM I(A)*, Stockholm: Försvarsmakten, 2010, s.111

1.6 Disposition

Första kapitlet omfattar en inledning där ämnet för undersökningen presenteras och kontextualiseras. Därefter följer en redogörelse för syfte och forskningsfråga, tidigare forskning samt avgränsningar för undersökningen.

Andra kapitlet beskriver överväganden för hur undersökningen ska genomföras samt för logiken mellan forskningsfråga, datainsamling och slutsatser. I kapitlet motiveras även val av fall och det material som används och avslutas med forskningsetiska överväganden.

Tredje kapitlet redogör inledningsvis för vald teori. För att göra teorin mätbar genomförs här även en operationalisering som genererar mätbara indikatorer för efterföljande analyskapitel och avslutas med en teoridiskussion.

Fjärde kapitlet presenterar en analys av två fall utifrån föregående kapitelns skildrade teori. Respektive falls bakgrund och förlopp återges och övergår därefter i analys som tar stöd i de tidigare utarbetade indikatorerna.

Femte kapitlet tillika det avslutande kapitlet sammanfattar undersökningen med resultat, diskussion och svar på frågeställning. Avslutningsvis redogörs för yrkesmässig relevans och förslag på vidare forskning.

2. Metod

Kapitlet *Metod* beskriver hur undersökningen avses genomföras. Här tydliggörs gränser för undersökningen och logiken mellan forskningsfråga, datainsamling och slutsatser. Kapitlet inleds med att presentera den forskningsdesign och analysmetod som valts. Utöver att presentera kommer en kontinuerlig diskussion föras där för- och motargument redogörs som bidrar till motivering av valda tillvägagångssätt. Ständig hänsyn tas till att undersökningen ska generera så korrekt svar på tidigare ställd forskningsfråga som möjligt. Därefter övergår fokus i kapitlet till valda fall och det material som i senare kapitel skildrar empirin som analyseras. Avslutningsvis framförs forskningsetiska överväganden.

2.1 Forskningsdesign

Undersökningen tar sitt avstamp i att pröva i vilken omfattning empiriskt stöd ges till vald teori utifrån historiska fall. I och med att förklaringskraften i teorin är det centrala för prövningen väljs en studie med teoriprovande ansats som forskningsdesign, och inte en teorikonsumerande där teorier är viktiga men fallet står i centrum. Ett tillvägagångssätt inom teoriprovning, som skulle kunna vara aktuellt, är prövning av flera teorier och jämförelse av vilken som har starkast förklaringskraft till empiri. Syftet med att enbart välja Tills teori är att resultatet av undersökningen ska generera slutsatser av den karaktär att förklaringskraften och generaliserbarheten (externa validiteten) i enbart vald teori stärks eller försvagas. En undersökning med flera teorier uppfattas kunna hämma kvalitén på resultat och slutsatser utifrån tidigare presenterad frågeställning och därför innehåller denna undersökning enbart en teori.³⁶

För att på bästa sätt nå förklaringskraften och generaliserbarheten i vald teori kommer en fallstudie att göras. Genom fallstudien kan komplexa egenheter i specifika kontexter tydligare granskas i syfte att skapa mer omfattande och rika slutsatser.³⁷ Fallstudien genomförs med flerfallsdesign och använder sig av två oberoende fall. Fördelar med en flerfallsstudie är att slutsatser har möjlighet att bli mer hållbara samt förmågan att uppnå generaliserbarhet ökar i och med egenskapen att applicera och undersöka teorin på fler fall än ett. Det som däremot kan försvåras vid tvåfallsstudie är djupet på analysprocessen jämfört med en enfallstudie. Skulle

³⁶ Esaiasson, P. et al. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, 5. uppl, Stockholm: Wolters Kluwer, 2017, ss.41, 89

³⁷ Yin, Robert K. *Fallstudier: design och genomförande*, Malmö: Liber, 2007, s.31

däremot fler fall än två analyseras kan det bidra till ännu starkare generaliserbarhet men försvåra djupet på analysen ytterligare. För många fall riskerar även generera en för omfattande undersökning på denna nivå.³⁸

För att kunna studera och mäta det empiriska materialet måste teorin som används göras mätbar. Genom operationalisering av de teoretiska begreppen bryts den ner för att nå kärnan i teorin varpå operationella indikatorer konstrueras. Indikatorerna formar analysverktyget som möjliggör för teorin att bli mät- och applicerbar vid analys av empiriska materialet. Processen är en viktig del för begreppsvaliditeten i undersökningen.³⁹ Kvalitén på slutresultatet riskerar nämligen ständigt att påverkas av feltolkning och bias i operationaliseringsprocessen, och är något som går att undvika med genomgående tydliga och starka argument i processen.⁴⁰

2.2 Analysmetod

För analys av det empiriska materialet har en kvalitativ metod valts då tillvägagångssättet bidrar till att bättre tolka och bearbeta valda data. Eftersom undersökningen innefattar en teori och genomförs med enbart två fall och inte fler bedöms kvalitativ metod mer lämplig än exempelvis kvantitativ. Vid en studie med större antal fall kan kvantitativ metod vara mer passande för generaliserbarheten. Det skulle däremot i denna undersökning riskera påverka nivån på resultaten och slutsatserna negativt i och med sin mer statistiska karaktär och har därför inte valts.⁴¹ Då den teori som används omfattas av flertalet komponenter som genom sin helhet ska tydliggöra företeelser i en specifik kontext är kvalitativ textanalys lämplig. Genom fördjupad läsning av empiriska materialens delar, helhet och kontext möjliggör metoden att det mest centrala innehållet i texter fångas upp.⁴² Viktig del i analysprocessen är tolkningen av data. Texten som analyseras behöver ständigt förstås i relation till de framtagna analysverktygen för att minimera felaktiga bedömanden.⁴³

2.3 Val av fall

Fallen som har valts för denna undersökning är *Slaget vid Wake Island* och *Operation Avalanche*. Det första representerar ett fall med lyckat försvar och det andra ett där försvarande sida inte lyckas stå emot ett amfibieanfall. Eftersom fallen består av två olika utfall är tanken att det

³⁸ Yin, 2007, s.76

³⁹ Esaiasson, 2017, ss.22, 56

⁴⁰ Esaiasson, 2017, s.56; Yin, 2007, s.27

⁴¹ Johannessen, A. et al. *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 2. uppl. Stockholm: Liber, 2020. s.17

⁴² Esaiasson, 2017, s.211

⁴³ Ibid, ss.226-227

ska skapa möjlighet att påträffa olikheter vid studiens resultat. I och med fallens olika resultat blir fallstudien av tvåsidig design och ska bidra ytterligare till undersökningens externa validitet.⁴⁴

För att testa förklaringsmöjligheten och generaliserbarheten för denna teoriprovning är valen av fall viktiga. Inom ramen för undersökningen ska det finnas ett utmärkande syfte med respektive fall.⁴⁵ Vid provning av flera olika fall är det nödvändigt att redogörelserna för fallen bidrar med relevant information mot forskningens problem och framtagna frågeställning. Det som möjliggör en jämförande analys är att tidsperioden, fallens geografiska sammanhang och situationens utformning för de båda slagen är lika.⁴⁶ Fallen som används för undersökningen ägde rum under andra världskriget och det skiljer mindre än två år. Detta anses placera dem inom samma tidsperiod. Fallen skiljer sig geografiskt eftersom *Slaget vid Wake Island* utkämpades i Stilla havet medan *Operation Avalanche* inträffade i Medelhavet. Däremot utspelades fallen i samma geografiska natur, där land möter vatten, och är således lämpliga för undersökningen. Sett till situationernas utformning var båda kustmiljöer där försvarande enheter utsattes för amfibieanfall med olika utfall. Skillnader fanns då *Slaget vid Wake Island* bestod av amerikanska försvarande enheter och japanskt anfall, till skillnad från *Operation Avalanche*, som innehöll tyska försvarare och allierade under amerikansk ledning som utförde anfallet. Skillnaderna anses däremot inte påverka undersökningen negativt då utformningen av anfallande styrkor motsvarandes i de båda fallen, även om slagen var av olika proportioner.

Som ovan presenterats har krav på fallens karaktär satts och eftersom amfibieanfall med lyckat försvar är ytterst ovanligt⁴⁷ anses dessa två fall ändå uppfylla satta kriterier och bedöms därför som lämpliga för undersökningen.

2.4 Material- och källdiskussion

Material som används för att beskriva de två fallen består av sex olika verk, tre till vardera fall, och är samtliga skrivna av olika författare. Som källa för *Slaget vid Wake Island* används boken *The Story of Wake Island* utgiven 1989 skriven av James P.S. Devereux; *The Defence of Wake Island* utgiven 1947 skriven av Robert D. Heinl; *A Magnificent Fight: The battle for Wake*

⁴⁴ Yin, 2007, ss.74-76

⁴⁵ Ibid, s.68

⁴⁶ George, Alexander L. & Bennett, Andrew. *Case studies and theory development in the social sciences*. Cambridge: MIT, 2005. s.119

⁴⁷ Gatchel, 1996, s.1

Island utgiven 1995 skriven av Robert J. Cressman. Samtliga beskriver fallet ur ett amerikanskt perspektiv men inkluderar mindre historiska skildringar ur japanskt perspektiv för att skapa en bredare förståelse. För försvaret av Salerno under det allierade anfallet *Operation Avalanche* används *Salerno* utgiven 1961 skriven av Hugh Pond; *Tug of War: The battle of Italy, 1943-1945* publicerad 1986 skriven av Shelford Bidwell och Dominick Graham; artikeln *Salerno – A Defender's View* publicerad 2008 skriven av Winfried Heinemann. De två första källorna beskriver fallet från både amerikanskt och tyskt perspektiv medan den tredje källan nästintill enbart beskriver fallet ur tyskt perspektiv. Granskning av samtliga inhämtningsunderlag klargör att materialen ses som andrahandskällor förutom en som ses som förstahandskälla. Samtliga bygger i stor utsträckning sina verk utifrån dagboksanteckningar och arkivmaterial från deltagare från respektive sida i fallen. Flera har även intervjuat deltagare från respektive sida. Artikeln *Salerno – A Defender's View* är skriven av en tysk historieforskare vilket har möjliggjort materialanalyser från tyska primärkällor i större utsträckning på grund av den språkliga fördelen. Andra källor har utelämnats då jag anser att valda källor skapar den bredaste och djupaste beskrivningen av respektive fall.

För bedömning av tillförlitlighet hos källor kan de fyra källkritiska reglerna *äkthet*, *oberoende*, *samtidighet* och *tendens* användas.⁴⁸ Det är viktigt hur källor är framställda men då samtliga valda källor är utgivna av tillförlitliga förlag och i stor utsträckning redan är referensgranskade anses metoden överflödigt för denna undersökning. I den utsträckning oklarhet kan finnas stärks utsagor från materialet genom triangulering. Skulle endast ett fåtal källor användas finns risk för feltolkning då respektive källa kan tänkas ha ett särskilt fokus och då utelämna områden och information som andra inkluderar. Det kan i sin tur hämma kvalitén och korrektheten i undersökningens resultat och slutsatser.⁴⁹ Genom flera källor kan de komplettera och stärka varandra och detta är den främsta anledningen till att triangulering är önskvärt.⁵⁰

2.5 Validitet och reliabilitet

För att undersökningen ska uppnå hög *validitet* och *reliabilitet* måste allt arbete genomföras med hög noggrannhet. Definitionen av teorin måste även ligga i linje med operationaliseringsprocessen och framtagna operationella mätverktyg. Denna process är avgörande för att undersökningen, utifrån teori, ska mäta det som är ämnat att mätas i det empiriska materialet. Resultat

⁴⁸ Esaiasson, 2017, s.288

⁴⁹ Eriksson, Lars Torsten. *Kritiskt tänkande*, 3. uppl. Stockholm: Liber, 2018, s.119

⁵⁰ Yin, 2007, s.31

ska därefter generera tillförlitliga och korrekta slutsatser mot problemformulering och frågeställning.⁵¹

2.6 Forskningsetik

Denna studie innehåller inga utomstående medverkande där eventuellt medgivande bedöms behövas.⁵² Sett till moraliska dilemman, med tanke på att fallen innehåller krig, anses tiden de utspelades och nivån på innehållet inte vara av en olämplig karaktär men oavsett så har mänskligt liv gått förlorade samt otaliga liv förstörts. Därför finns en stor vilja att inte förminska eller förvränga sanningen med respekt för inblandade. Likväl finns en strävan till att kontinuerligt upprätthålla god forskningsetik genom arbetet. Det innefattar bland annat ambition att ständigt göra objektiva bedömningar, använda tydlig och konsekvent referenshantering samt genomgående sanningsenligt förhållningssätt i hela undersökningen.⁵³

⁵¹ Yin, 2007, ss.57-64

⁵² Ibid, s.354

⁵³ Ekengren, Ann-Marie & Hinnfors, Jonas. *Uppsatshandbok: hur du lyckas med din uppsats*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, 2012, s.108

3. Teori

Kapitlet ämnar inledningsvis att redogöra för Geoffrey Tills teori om *Kustförsvar mot amfibieanfall och räd*. Efter presentation av respektive framgångsfaktor genomförs en operationalisering av teorin som genererar mätbara indikatorer åt efterföljande analyskapitel. Kapitlet avslutas med en teoridiskussion.

3.1 Geoffrey Tills teori

Teorin som Till presenterar innefattar två områden. Första är *avskräckning* för att eventuellt hindra motståndaren att överhuvudtaget försöka med ett anfall. Det andra området består utav en tredelad skedesindelning och omfattar *indirekt framskjutet försvar*, *direkt försvar av kust* samt *direkt försvar från land*, och är förslag på hur en försvarande stat bäst kan hantera en angripare.⁵⁴

Avskräckning

I denna framgångsfaktor ligger fokus i diskussionen på att inneha en stark flotta. Likt Børresen vill Till uppnå en avskräckande effekt med sina resurser där eventuella motståndare ser större risk än vinning med att angripa en stat. Till vill med en stark flotta kunna försvara och behärska eget territorialvatten och vid eventuellt angrepp ha mycket goda möjligheter att slå ner mot större amfibieanfall och räder. Till lägger mindre vikt men menar även att försvar ska finnas intill och på land för att skapa *avskräckning* mot eventuella mindre räder som kan ta sig igenom yttre försvar obemärkt. Skulle en motståndare angripa vill Till att kombinationen av försvarande styrkor ska bidra till ökad osäkerhet på beslutsfattande nivåer, beträffande handlingsalternativ, hos en styrka som genomför ett amfibieanfall.⁵⁵

Operationalisering

Det centrala för Tills första framgångsfaktor är tydligt, att egna resurser ska generera marin *avskräckning* mot eventuella motståndare. Störst vikt lägger författaren vid att staten ska inneha tillräckligt stor flotta, både numerärt och kvalitativt, för att skapa styrka i avskräckning och på så vis hindra motståndare från att påbörja ett amfibieanfall eller en räd. Det Till även anser är av betydelse är att inneha enheter och funktioner som kan bidra till ett försvar i djup och på så vis skapa avskräckning och hindra eventuella mindre räder som riskerar avancera närmare land.

⁵⁴ Till, 2018, ss.269-273

⁵⁵ Ibid, ss.269-270

Indikator:

- Återfinns stor flotta för avskräckning i djup i relation till potentiell motståndare?

Indirekt framskjutet försvar

Centrum för Tills andra framgångsfaktor ligger i att påverka motståndaren i ett tidigt skede. För att kunna planera och hantera ett anfall på bästa sätt är informationsbehovet beträffande motståndaren av oerhörd betydelse. Dessa underrättelser bör innefatta bland annat var en motståndare befinner sig, vad denna styrka består av samt hur den kan tänkas agera för att de ska uppnå störst effekt i sitt anfall. Ju tidigare underrättelser blir kända för försvarande sida desto tidigare kan försvaret agera. Till anser att detta försvarande, vid gott underrättelseläge, kan påbörjas med att påverka motståndaren i dennes egna vatten alternativt till havs genom räder och andra stormoment. Vid genomförande av dessa handlingar ska en prioritering göras av vilka delar av motståndarens enheter som främst ska påverkas, till exempel trupptransportfartyg vid amfibieanfall. Skulle däremot försvarande sida upptäcka en anfallare sent förordar Till att invänta styrkan tills anfallaren kan påverkas med större samlad effekt än vad enstaka enheter kan åstadkomma vid första upptäckt.⁵⁶

Operationalisering

Till lägger stor vikt vid underrättelseinhämtning av motståndarens position, styrka och handlingsalternativ för att kunna agera i tidigt skede. Det defensiva agerandet utifrån underrättelser är av offensiv karaktär där motståndare ska påverkas tidigt. För störst effekt hos försvarande sida ska en målprioritering nyttjas så att rätt funktioner hos motståndaren elimineras. Vid sen upptäckt av anfallare ska försvarare avvakta med att ingripa tills att större effekt går att uppnå.

Indikatorer:

- Återfinns underrättelseinhämtning av fientlig styrka, position och handlingsalternativ?
- Återfinns ett tidigt offensivt handlande?
- Återfinns målprioritering och kraftsamling i striden?

Direkt försvar av kust

Den tredje framgångsfaktorn avser de territoriella havsområdena mellan land och statens yttre havsgränser. Lyckas en anfallare närma sig den försvarandes kust anser Till, likt både Vego

⁵⁶ Till, 2018, ss.270-271

och Børresen, att motståndaren ska förnekas vidare avancemang genom flera olika förmågor som en kuststat bör inneha. Dessa förmågor ska förslagsvis vara utspridda i mindre enheter och innefatta tystgående mindre ubåtar, mindre snabbgående och flexibla fartyg som bidrar till snabb utplacering samt minor. Förmågorna bör samtliga vara anpassade för den kustmiljö de är ämnade att verka i. Med dessa förmågor kan en stat genomföra små men kraftfulla nålstick mot en anfallare och även med minornas förmåga minska framryckningshastigheten samt minska antalet framryckningsvägar. Likt tidigare nämnda teoretiker lägger även Till stor vikt på god förmåga till samarbete med andra stridskrafter. En samordning mellan marina enheter, landförmågor och flyg ska bidra till att staten kan koordinera kraftsamlade attacker och verka i tre dimensioner, från luften samt på och under ytan. Till tar dessutom upp politiska möjligheter till försvar som däremot inte inkluderas i denna undersökning (se kapitel *1. Inledning, Avgränsningar*).⁵⁷

Operationalisering:

Centrala framgångsfaktorer för Tills tredje skede består av två områden. Ett där det *direkta försvaret av kust* ska innefatta en kombination av små tystgående ubåtar, små snabbgående fartyg samt minor. Det andra området för att uppnå högre effekt består av att samordna marina förmågor med andra av en stats stridskrafter.

Indikatorer:

- Återfinns ett marint nära kustförsvar med ubåtar, snabba fartyg och minor?
- Återfinns samordning mellan flera stridskrafter?

Direkt försvar på land

Det fjärde och sista området inom Tills framgångsfaktorer involverar försvar som kan bedrivas på och från land. Till menar att oavsett den styrka en stat har till havs ska denna även inneha stor försvarsförmåga från strandlinjen och inåt land. Förutom att använda flyg som tidigare nämnts förordar Till, likt framför allt Wu men också Vego och Børresen, att nyttja fasta fortifikationer och rörliga vapenplattformar. Det bör göras för att bibehålla gott skydd men fortfarande inneha god förmåga att verka mot hav och fientligt anfall. Utöver den mer fasta förmågan diskuterar Till rörliga reservförband på land. En stor svårighet med att försvara sig mot ett

⁵⁷ Till, 2018, ss.271-272

amfibieanfall är problemet med att avgöra när anfallare bryter sin marschformering och påbörjar framryckning mot tänkt landstigningsplats. En kust kan vara lång och innehålla flera lämpliga platser för ett anfall vilket för försvararen innebär ett behov att sprida ut sina enheter till tänkbara platser. Har försvarare då även en styrka som kan agera reserv och snabbt ansluta dit landstigningen riktas kan det vara till stor nytta.⁵⁸

Operationalisering:

Försvaret på land involverar två tydliga delar, det tyngre och dels fasta försvaret samt det rörliga. Det första innebär fasta fortifikationer och tyngre men rörliga vapenplattformar som kan verka från land mot anfallande styrka på vattnet. Det rörliga försvaret innebär landförband som innehar förmåga att agera reserv till utplacerade delar och snabbt ansluta dit fientlig landstigning kommer att genomföras.

Indikatorer:

- Återfinns kustbefästningar och/eller tyngre rörliga vapenplattformar?
- Återfinns enheter med uppgift att agera reserv?

3.2 Teoridiskussion

Beträffande faktorn *avskräckning* lägger Till stort värde vid stark flotta. Till skillnad från Børresen begränsar sig Tills teori i det avseendet. Stor och stark flotta är mer ekonomiskt krävande för mindre stater än att skapa en kombination av mindre sjögående enheter och landbaserat kustförsvar som tillsammans bidrar till avskräckning. Finns resurser för en stat att uppnå avskräckande effekt med kraftfull flotta kan det vara fördelaktigt i och med sin rörlighet och möjlighet att agera och verka bortom sina territoriala gränser.

Som presenterat i forskningsöversikten ser både Vego och Børresen stor betydelse i hur en försvarande stat ska uppnå sjökontroll. För Till däremot finns viljan att inneha sjökontroll men det uppfattas mer som en självklarhet. Därför går Till inte mer in på hur sjökontroll upprätthålls utan lägger större fokus på när den tyvärr inte kan upprätthållas på grund av starkt motstånd.

En svårighet i att utläsa tydligheten ur teorins ingående delar uppstår av att Till i stor utsträckning använder flera och relativt gamla historiska fall för att exemplifiera teorins innebörd. Det

⁵⁸ Till, 2018, ss.272-273

lägger större krav vid materialinhämtning och tenderar hämma den generella giltigheten i teorin på grund av risk för feltolkning. Till är däremot tydlig i sitt avslut att belysa svårigheten med att försvara sig mot amfibieanfall. I teorin beskriver han flera olika metoder att hantera en motståndare vilket får symbolisera svårigheten i att planera för ett försvar. Alla fall är olika och motståndarens vilja är att uppnå seger med minsta möjliga förlust av egna enheter och resurser. Det kan möjligen innebära att anfallaren väljer det minst tänkbara alternativet för att försvara för försvararen.⁵⁹

3.3 Sammanfattning av indikatorer

Tills Teori	Indikatorer - Analysverktyg
<i>Avskräckning</i>	<ul style="list-style-type: none">- Återfinns stor flotta för avskräckning i djup i relation till potentiell motståndare?
<i>Indirekt framskjutet försvar</i>	<ul style="list-style-type: none">- Återfinns underrättelseinhämtning av fientlig styrka, position och handlingsalternativ?- Återfinns ett tidigt offensivt handlande?- Återfinns målprioritering och kraftsamling i striden?
<i>Direkt försvar av kust</i>	<ul style="list-style-type: none">- Återfinns ett marint nära kustförsvar med ubåtar, snabba fartyg och minor?- Återfinns samordning mellan flera stridskrafter?
<i>Direkt försvar på land</i>	<ul style="list-style-type: none">- Återfinns kustbefästningar och/eller tyngre rörliga vapenplattformar?- Återfinns enheter med uppgift att agera reserv?

Tabell 1 – Indikatorer

⁵⁹ Till, 2018, s.273

4. Analys

Kapitlet presenterar en analys av fallen *Slaget vid Wake Island* och *Operation Avalanche* utifrån Tills teori från föregående kapitel. Inledningsvis återges fallen med dess bakgrund och förlopp. Därefter genomförs en analys med stöd av framtagna indikatorer. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av analyserna, och som ligger till grund för slutsatserna i femte och sista kapitlet, *Avslutning*.

4.1 Slaget vid Wake Island – Bakgrund samt förlopp

Wake, en U-formad ögrupp bestående av tre små laguner insvepta bland rev. Placerad 3700 km väst om Pearl Harbor och 560 km norr om Marshallöarna. Ögruppen var fram till 2:a VK slutskede under japansk ägo och kejsardömetts närmaste besittning till amerikanska Wake.⁶⁰ Öns betydelse för USA var i början av 1900 låg men amerikanerna såg möjligheter som kunde stärka förbindelsen till Guam och Filippinerna. Under 1930-talet ökade intresset för ön markant då Japans ambitioner att expandera noterades och ön kunde vid en stillahavskampanj få stor betydelse.⁶¹ Rapport från 1938 tydliggjorde möjligheter med ön och i början av 1941 påbörjades uppbyggnaden av amerikansk flygbas på ön samt försvar av denna. Planen var, utöver att försörja bombflyg mellan USA och Asien, att ön skulle utgöra en utpost för underrättelseinhämtning genom radar- och flygspaning mot möjliga hot som kunde gå mot Hawaii samt spaning mot japanska besittningar i Stilla havet. På ön fanns redan civila som möjliggjorde för civilt flyg att mellanlanda mellan Asien och USA.⁶² Arbetet fortgick under året och fler enheter placerades ut successivt. På grund av ökande risk för krig i Stilla havet övergick fokus till att bygga upp ett försvar av ön. Den 4:e december anslöt de första amerikanska stridsflygen vilket skulle visa sig vara den sista styrketillväxten ön fick innan krigets början.⁶³ Ett försvar som för stunden bestod av en reducerad marinkårsbataljon, tolv marinflyg och två patrullerande ubåtar.⁶⁴

⁶⁰Cressman, Robert J. *A magnificent fight: the battle for Wake Island*. Annapolis: Naval Institute Press, 1995, ss.3-5; Heinl, Robert D. *The defense of Wake*, Washington: U.S. Marine Corps, Headquarters, Division of Public Information, Historical Section, 1947, ss.74-76; Devereux, James P. S. *The story of Wake Island*. Bantam ed. New York: Bantam Books, 1989, ss.viii-3

⁶¹ Cressman, 1995, ss.3-10; Heinl, 1947, s.66

⁶² Cressman, 1995, ss.11-12, 14-15; Devereux, 1989, ss.4-5; Heinl, 1947, ss.1-2, 66

⁶³ Cressman, 1995, ss.21-63; Devereux, 1989, ss.8-16; Heinl, 1947, ss.2-9

⁶⁴ Cressman, 1995, ss.47, 63, 81; Devereux, 1989, ss.16, 18, 51; Heinl, 1947, ss.9-11, 69

Morgonen den 8 december 1941 (tid Wake Island)⁶⁵ fick ön information om att Pearl Harbor blivit utsatt för ett japanskt bombflyganfall. Nyheten fick Wake att öka beredskapen och patrullering av luften utökades från två till fyra flyg.⁶⁶ Precis innan klockan slog tolv samma dag, samtidigt som det egna flyget patrullerade och ett regn hade börjat falla över ön närmade sig 36 japanska bombflyg, fördelat på tre V-formade täter. Försvaret på ön började snabbt verka med luftmålskanoner som uppnådde viss verkan. Första anfallet slog hårt mot ön med mänskliga förluster samt sju av åtta stridsflyg på marken totalförstörda. Patrullerande styrkan hade inte observerat motståndaren samt ett av de fyra förstördes under landning på den sargade landningsbanan.⁶⁷ Den militära personalen på ön med visst stöd från frivilliga civila arbetade genom natten för att återställa det som gick, återfå maskering på beväpning samt för att bygga nya bunkrar.⁶⁸ 9 december vid lunchtid observerades återigen japanska bombflyg och denna gång minst 26 stycken.⁶⁹ Återigen slog anfallet hårt och bland annat påverkades flera av öns batterier samt öns sjukhus. Däremot lyckades amerikanskt flyg tillsammans med luftmålskanoner sänka eller skada närmare 14 fiendliga flyg.⁷⁰ Under förmiddagen den 10 december genomfördes det tredje flyganfallet mot ön med 26 japanska bombflyg. Återigen mötte försvarande flyg, tillsammans med marktruppernas eldgivning, upp anfallet som försvagades med närmare fem nedskjutna eller skadade flyg. Dödstalen gick successivt ner efter första anfallet men motståndaren fortsatte sprida förödelse på ön.⁷¹

Natten mot den 11 december observerade amerikanska ubåten *Triton* rörelser på ytan söder om Wake med konturen av en jagare alternativt kryssare. Fyra torpeder avlossades med oklar verkan.⁷² Tidigt samma natt observerades, från ön, rörelser till havs söder om Wake. Direkt bemannades öns beväpning och den ankörande japanska styrkan om 13 fartyg bestod av kryssare, jagare och patrullbåtar, medförd landstigningsstyrka om 450 man samt tre ubåtar. Styrkan började tidigt öppna eld mot ön samtidigt som de försökte närma sitt mål med landstigningsstyrkan. När anfallarna var på ett avstånd för att uppnå god verkan öppnade försvarande enheter eld. Efter en tid skickades även resterande fyra flyg upp. Efter att försvarande kustbatterier uppnått stor effekt på japanska fartyg lade dessa rökridåer och drog sig ur. Stridsflygen fortsatte verka

⁶⁵ Tidzoner Wake Island +12 samt Hawaii -10, Wake Island 22 timmar före Hawaii.

⁶⁶ Cressman, 1995, ss.80-83; Devereux, 1989, ss.22-27; Heinl, 1947, ss.13-14

⁶⁷ Cressman, 1995, ss.86-89, 92; Devereux, 1989, ss.28-29; Heinl, 1947, ss.14-15

⁶⁸ Cressman, 1995, ss.94-96; Devereux, 1989, ss.36, 40; Heinl, 1947, s.16

⁶⁹ Cressman, 1995, s.100; Devereux, 1989, s.40

⁷⁰ Cressman, 1995, s.101; Devereux, 1989, ss.41-43; Heinl, 1947, s.17

⁷¹ Cressman, 1995, ss.105-107; Heinl, 1947, s.19

⁷² Cressman, 1995, s.111

men 07:10 på morgonen den 11:e var till slut motståndaren utom synhåll. Vid denna tidpunkt hade försvararna på de tre små lagunerna åsamkat skada eller sänkt nära nio japanska fartyg samt, under den senaste striden, förlorat som mest fem kamrater.⁷³

4.2 Analys – Tills teori mot fall

Återfinns stor flotta för avskräckning i djup i relation till potentiell motståndare?

Öns försvar utvecklades under året med tanke på den troliga motståndaren i området, Japans 4:e flotta, och dess förmågor. Försvarsförmågan utökades ständigt på ön med landbaserat kust- och luftförsvar, utplacering av flyg och ubåtar.⁷⁴ Order var även satt för att kunna basera sex ubåtar på platsen.⁷⁵ Den närmaste stora marina styrka som var tänkt att undsätta Wake var Task Force 14 placerad på Pearl Harbor, innehållandes ett hangarfartyg, tre kryssare och nio jagare.⁷⁶ I och med avståndet till TF 14 när kriget i Stilla havet började var personalen på ön medvetna om att de, vid angrepp, endast skulle kunna hantera flyganfall samt möjligen mindre anfall och räder.⁷⁷ Dessa förmågor hade japanerna goda underrättelser om under planeringsskedet av anfallet.⁷⁸

Återfinns underrättelseinhämtning av fientlig styrka, position och handlingsalternativ?

Analyser av underrättelser tydde på att potentiella angripares förmågor skulle innefatta kryssare, jagare, ubåtar och landstigningsstyrka kombinerat med flyg vilket till viss del stämde.⁷⁹ Däremot återfinns ingen information om att personal på Wake, innan anfallet, lyckats inhämta underrättelser om motståndarens mer exakta storlek, deras position eller planerade tillvägagångssätt. Stora planer fanns för vad Wake skulle ha förmåga till att uppnå inom underrättelseinhämtning, som flyg- och radarspaning åt Pearl Harbor.⁸⁰ Då uppbyggnaden tog tid och försörjning av lämplig utrustning försenades fick ön förlita sig på observatörer på öns högsta punkt samt flyg som patrullerade närområden.⁸¹

⁷³ Cressman, 1995, ss. 112-126; Devereux, 1989, ss. 23-27; Heintl, 1947, ss. 52-59

⁷⁴ Cressman, 1995, ss. 14-15

⁷⁵ Ibid, s. 24

⁷⁶ Heintl, 1947, s. 37

⁷⁷ Devereux, 1989, s. 20; Heintl, 1947, s. 2

⁷⁸ Cressman, 1995, s. 114; Heintl, 1947, s. 23

⁷⁹ Cressman, 1995, ss. 15, 22; Heintl, 1947, s. 3

⁸⁰ Devereux, 1989, s. 22; Heintl, 1947, s. 3

⁸¹ Cressman, 1995, ss. 81-85; Devereux, 1989, ss.19, 26; Heintl, 1947, ss.9, 12

Återfinns ett tidigt offensivt handlande?

USA uppmärksammade att Japan expanderade och anade annalkande krig.⁸² Farhågan resulterade i uppbyggnaden av bas på Wake och utplacering av ubåtar som patrullerade i Stilla havet. Amerikanska fartyg sattes också i beredskap för att framrycka mot japanska vatten.⁸³ Något som inte återfinns är däremot ett tidigt direkt påverkande av japanska styrkor från amerikansk sida.

Återfinns målprioritering och kraftsamling i striden?

Försvarena på Wake observerade anfallande motståndare tidigt men då denna ansågs överlägsen på inledande avstånd valde amerikanska styrkorna att avvakta med eldöppnande. Anfallande styrkor öppnade sporadiskt eld mot öarna för att locka till eld från försvarande sida. Amerikanerna väntade länge för att inte röja sina positioner i mörkret samt säkerställa för samtidigt eldöppnande på avstånd som möjliggjorde större chans till god effekt i målet mot den starka motståndaren. För att inte röja öns inledningsvis återhållsamma tillvägagångssätt avvaktade även flyget för att senare ingripa då eldgivning påbörjats.⁸⁴ Då målet med anfallet antogs vara att ta och säkra ön försökte delar av batteripersonalen i mörkret söka efter möjliga landstigningsfartyg däremot utan framgång.⁸⁵

Återfinns ett marint nära kustförsvar med ubåtar, snabba fartyg och minor?

Beslut fattades den 14 maj 1941 om att Wake skulle utöka sin kapacitet till att bland annat basera sex ubåtar på platsen.⁸⁶ För en sådan utbyggnadsprocess krävdes tid och för att åtminstone inneha något försvar med ubåt på platsen beordrades två ubåtar till området.⁸⁷ Med order om att patrullera närliggande vatten med en radie på 24 km till öarna utplacerades amerikanska ubåtarna *Narwhal* och *Dolphin* men som innan slaget roterade med *Triton* och *Tambor*.⁸⁸ Under eftermiddagen den 8:e, när kriget börjat, och både Pearl Harbor och Wake blivit anfallna genom flygräder steg de båda fartygen till ytläge och noterade kraftig rök från ön.⁸⁹ Oförmögna att kunna ingripa fick däremot *Triton*, under det fientliga anfallet den 11:e, avlossa

⁸² Cressman, 1995, s.11; Heinl, 1947, s.1

⁸³ Cressman, 1995, s.45

⁸⁴ Cressman, 1995, ss.115-120; Devereux, 1989, ss.52-53; Heinl, 1947, ss.23-26

⁸⁵ Cressman, 1995, s.121

⁸⁶ Ibid, s.24

⁸⁷ Cressman, 1995, s.45; Devereux, 1989, s.51; Heinl, 1947, s.69

⁸⁸ Cressman, 1995, ss.45, 81

⁸⁹ Ibid, ss.98-99

stillahavskampanjens första fyra torpeder mot en japansk kryssare alternativt jagare, däremot med okänd verkan.⁹⁰

Återfinns samordning mellan flera stridskrafter?

Då marinkåren började iordningställa sina kustbatterier uppstod behov av kontrollskjutning och därmed genomfördes samordning mellan marinkåren och patrullerande ubåtar för att inte riskera vådabekämpning.⁹¹ 4 december anslöt även marinflyg till ön vilket skapade samordningsbehov mellan flyget och ubåtarna om vilka områden egna ubåtar rörde sig i och när. Samordning mellan flyg och marktrupper genomfördes kontinuerligt så inte vådabekämpning skedde då egna återvändande flyg närmade sig ön.⁹² Under striden som bedrevs mot japanska fartyg genomfördes ett tydligt kontinuerligt samarbete mellan ansvariga från respektive enhet för att uppnå tidigare nämnd kraftsamling och bibehålla initiativet i striden.⁹³

Återfinns kustbefästningar och/eller tyngre rörliga vapenplattformar?

När militära basbyggnationer på Wake påbörjades 1941 var fokus på försvar lågt men Japans upptrappning fick USA att öka tempot på uppbyggnaden av det landbaserade försvaret.⁹⁴ I augusti skickades första delen av marinkårens försvarsbataljon med nära 180 soldater och officerare med uppgift att upprätta luft- och kustförsvarbatterier.⁹⁵ Målet var att placera en komplett bataljon som då skulle bestå utav mellan 850 och 1000 soldater och officerare, vilket krävdes för att möjliggöra full bemanning av samtliga vapensystem. Vapensystemen skulle då bestå av bland annat sex 127mm kustartilleripjäser fördelat på tre batterier, tolv 76,2mm luftmålskanoner fördelade på tre batterier samt ett stort antal 12.7mm och 7.62mm kulsprutor för bekämpning av luftmål och landstigande trupper.⁹⁶ Trots att samtliga av dessa vapensystem upprättades på ön kom i november en förstärkning om 200 man, vilket resulterade i en styrka om mindre än 400 som skulle bemanna samtliga av öns vapensystem.⁹⁷ Trots det låga manskapet bemannades samtliga stationer och de användes kontinuerligt i striden tills delar av batterierna blev

⁹⁰ Cressman, 1995, s.111

⁹¹ Ibid, s.75

⁹² Devereux, 1989, s.23; Heinl, 1947, s.27

⁹³ Cressman, 1995 s.117; Devereux, 1989, ss.52, 59; Heinl, 1947, ss.26-27

⁹⁴ Cressman, 1995, ss.22-23; Heinl, 1947, ss.1-2

⁹⁵ Cressman, 1995, s.28; Devereux, 1989, s.8; Heinl, 1947, s.3

⁹⁶ Cressman, 1995, s.23; Devereux, 1989, s.7; Heinl, 1947, s.2

⁹⁷ Cressman, 1995, s.47; Devereux, 1989, ss.14, 17; Heinl, 1947, s.3

bekämpade. För att undvika bekämpning började delar av batteripersonalen upprätta skenmål samt byta placeringar på pjäser inför nästkommande dag.⁹⁸

Återfinns enheter med uppgift att agera reserv?

På grund av prioriteringen av byggnationer och det ringa antalet fanns ingen utsatt reservstyrka innan anfallen började. Efter det första japanska bombanfallet då tre fjärdedelar av samtliga marinflyg blivit utslagna utnämndes delar av dess försörjningspersonal till mobil reserv.⁹⁹ I samma skede började flertalet civila på ön ansluta till försvarande styrkor för att bidra i den mån de kunde.¹⁰⁰ Tanken var då att dessa delar skulle bidra med icke vapenrelaterade uppgifter, exempelvis att gräva bunkrar och sköta transporter. På grund av marinkårsbataljonens reducerade antal samt flertalet civilas militära bakgrund övergick civila till att tillsammans med soldater bemanna batterier.¹⁰¹

4.3 Operation Avalanche – Bakgrund samt förlopp

År 1943 hade 2:a världskriget pågått i flera år och Tyskland hade avancerat runt om i Europa samt i norra delarna av Afrika. Året utgjorde en vändpunkt i kriget då tyskarna förlorade fästet vid bland annat östfronten och i Tunisien samt var slutet på striderna om Atlanten. Under våren hade Italiens inställning till det tysk-italienska samarbetet försämrats och i juli samma år hade amfibieanfall genomförts på Sicilien av allierade styrkor. Landstigningarna var inledningen av en kampanj med målet att ta kontroll över landet. De allierades utbredning i landets södra delar fick Tyskland att överföra stora numerära styrkor från östfronten.¹⁰² Hitler anade att Italien skulle svika pakten och satte som mål att bygga försvar i norra delarna av landet med en långvarig urdragning söderifrån.¹⁰³ Tyska ledningen anade även risk för ytterligare landstigningar och började sprida pansardivisioner i Salerno samt städer norr och söder om staden.¹⁰⁴ Salerno, som tilldelats 16:e Pansardivisionen, var belägen intill en nära 5 mil lång kustremsa och delvis omgärdad av uppemot 1000m höga berg. 5 mil nordväst låg även Neapel och tillsammans utgjorde faktorerna området till ett potentiellt mål för ett amfibieanfall.¹⁰⁵

⁹⁸ Cressman, 1995, s.105; Devereux, 1989, s.46; Heinl, 1947, ss.18-19

⁹⁹ Cressman, 1995, s.94

¹⁰⁰ Cressman, 1995, s.82; Devereux, 1989, s.25; Heinl, 1947, s.16

¹⁰¹ Devereux, 1989, ss.25, 34, 36

¹⁰² Heinemann, Winfried. 'Salerno-A Defender's View', *U.S. Army Center of Military History*. no. 67, 2008: 6-18. s.7-8

¹⁰³ Graham, Dominick & Bidwell, Sheldford. *Tug of war: the battle for Italy, 1943-1945*. London: Hodder and Stoughton, 1986, s.50; Heinemann, 2008, s.8

¹⁰⁴ Heinemann, 2008, ss.9-11

¹⁰⁵ Graham, 1986, s.43; Heinemann, 2008, s.12; Pond, Hugh. *Salerno*, London: William Kimber, 1961, s.40

Den 7 september uppmärksammade tyskarna den allierade fartygskonvoj med 5:e armén med över 250 fartyg, innehållandes bland annat ett stort antal landstigningsfartyg samt flera kryssare och hangarfartyg, som gjorde kurs norröver.¹⁰⁶ Utöver en fientlig närmande styrka valde italienarna att den 8 september lämna samarbetet med Tyskland. Detta resulterade i att tyska styrkor fick i uppgift att avvärja italienarna och säkra viktiga platser. Samtidigt ändrade den allierade konvojen kurs mot Salernobukten med uppgiften att via Salerno ta och säkra hamnarna i Neapel.¹⁰⁷ Kvällen den 8:e anföll tyska bombflyg konvojen varpå de svarade upp med massiv eldgivning. En förstyrka med lätt infanteri och specialförband hade närmast sig norra delarna och mötte snabbt motstånd av tyskt artilleri.¹⁰⁸ Under natten och morgonen den 9:e landsatte de allierade tre divisioner med uppgifter att ta i tre riktningar. Förstyrkan skulle säkra norra bergen och hindra tysk styrketillväxt från Neapel och övriga skulle avancera in i landet samt söderut.¹⁰⁹ På samtliga landstigningsplatser mötte de allierade starkt motstånd men under kvällen lyckades de få fäste. Redan den 10:e fick tyskarna förstärkning av 29:e Pansardivisionen från Neapel vilket bidrog till att hämma det allierade avancemanget i området.¹¹⁰ Planen de allierade hade var att Neapel skulle vara taget den 11:e men vid det datumet hade de tagit mellan 1,5 – 15 km från respektive landstigningsstrand.¹¹¹ Båda sidor blev succesivt förstärkta. Tyskarna var mot slutet totalt fem divisioner i området och de allierade uppgick till närmare 170 000 man.¹¹² Striderna fortgick under de kommande dagarna med de allierade som avancerade men där tyskarna ständigt återtog mark. Strider med stora dödstal samt många skadade och tillfångatagna, återkommande tyska och allierade bombflygsanfall och allierade som ständigt var understödda av fartygseld.¹¹³ Den 16 september började förstärkning från 8:e armén ansluta de allierade söderifrån och tyska ledningen insåg att området var svårt att vinna tillbaka. Nöjda med antalet dagar de hindrat allierades utbredning valde tyskarna avslutningsvis att från den 17:e försvara norra Salerno samtidigt som de påbörjade en successiv urdragning.¹¹⁴

¹⁰⁶ Heinemann, 2008, s.11; Pond, 1961, ss.26-27

¹⁰⁷ Graham, 1986, s.18; Heinemann, 2008, s.12; Pond, 1961, ss.17-19, 40

¹⁰⁸ Graham, 1986, ss.59-60; Pond, 1961, ss.42, 47

¹⁰⁹ Graham, 1986, ss.60, 67, 73; Heinemann, 2008, s.12; Pond, 1961, ss.8, 57, 76

¹¹⁰ Graham, 1986, ss.60, 68; Heinemann, 2008, ss.12-13; Pond, 1961, ss.76, 103

¹¹¹ Pond, 1961, s.141

¹¹² Ibid, ss.27, 175

¹¹³ Graham, 1986, ss.69-95; Heinemann, 2008, ss.12-17; Pond, 1961, ss.103-133, 150-152, 167-203

¹¹⁴ Graham, 1986, ss.88-98; Heinemann, 2008, s.17; Pond, 1961, ss.207-217

4.4 Analys – Tills teori mot fall

Återfinns stor flotta för avskräckning i djup i relation till potentiell motståndare?

Samtidigt som striden vid Salerno pågick var även tyska trupper på Sardinien, 40 mil öst om Salerno, fullt uppe i en evakuering av ön vilket krävde delar av tysk flotta. Tyskarna var inledningsvis nöjda med de allierades beslut att endast fokusera på landstigningsområdet och inte evakueringen. Efter några dagar in i striden övergick tacksamheten och tyskarna fick mer och mer känna effekten av de allierades fartygsartilleri som ständigt påverkade tyskarnas rörelser på land.¹¹⁵

Återfinns underrättelseinhämtning av fiendlig styrka, position och handlingsalternativ?

Den 7 september, nära två dagar innan anfallet påbörjades, observerade tyskt spaningsflyg fartygskonvojen som lämnat hamnar i norra Afrika och Sicilien och gjorde fart i nordlig riktning.¹¹⁶ Ovetandes om vilken plats som var det exakta anfallsmålet gav förvarningen försvararna tid och möjlighet till sista förberedelser och förövning.¹¹⁷ När väl landstigningarna och striderna pågick uteblev däremot spaningsrapporter från området upp till tyskarnas högsta ledning. Något som i kombination med dåliga kommunikationsmöjligheter till och från området hade tydlig negativ inverkan på beslutsfattandet.¹¹⁸

Återfinns ett tidigt offensivt handlande?

Ovetandes om det stundande amfibieanfallet mot Salerno och att den allierade styrkan var i förberedelseskede för anfallet i hamnarna i Tunisien genomförde tyska bombflyg en räd med två tåter om 80 flyg vardera mot styrkan. Flygräden lyckades sänka ett landstigningsfartyg, skada tre andra fartyg och skada nära 200 man.¹¹⁹

Återfinns målprioritering och kraftsamling i striden?

När landstigningsstyrkan närmade sig bukten påbörjades ett bombflyganfall samtidigt som artilleri på fastlandet började verka mot landstigande fartyg och trupp på stränderna.¹²⁰ Fokus var att slå ut större fartyg, en prioritering som skulle visa sig vara mindre lämplig då dessa fartyg

¹¹⁵ Heinemann, 2008, ss.13-15

¹¹⁶ Graham, 1986, s.58; Heinemann, 2008, s.11; Pond, 1961, s.23

¹¹⁷ Heinemann, 2008, s.11; Pond, 1961, s.24

¹¹⁸ Heinemann, 2008, s.14

¹¹⁹ Graham, 1986, s.56; Pond, 1961, s.41

¹²⁰ Graham, 1986, s.60; Heinemann, 2008, s.13; Pond, 1961, s.47

hade bäst förmåga att försvar sig mot lufthot.¹²¹ Striden fortgick kommande dagar och med tiden anslöt fler tyska pansardivisioner vilket möjliggjorde mer omfattande försök att återta delar av området, däremot med lägre framgång än planerat.¹²²

Återfinns ett marint nära kustförsvar med ubåtar, snabba fartyg och minor?

Dagarna innan anfallet började lyckades en allierad ubåt nästla sig in i området och sänka en tysk ubåt samt observera två ytterligare tyska ubåtar som vid den tidpunkten rörde sig i området. När den allierade konvojen väl närmade sig Salernobukten fanns där inget ubåtshot.¹²³ Två mil från land började däremot tätt utplacerade sjöminor upptäckas som styrkans minsvepare fick öppna led genom. Närmare stranden gick en allierad landstigningsponton på en mina vilket resulterade i att sänktes med över 40 soldater.¹²⁴ Två dagar in i striden observerade en allierad jagare torpeder som passerade fartyget i vattnet. Jagaren tog upp jakten på två mindre torpedbåtar men insåg efter en tid att de inte gick att nå. Samtidigt som jagaren påbörjade gir för att återgå till övriga träffades den av en torped från torpedbåtarna och sänktes tillsammans med 131 man ur besättningen.¹²⁵

Återfinns samordning mellan flera stridskrafter?

Under sommaren 1943 hade allierade bombningar genomförts runt om i landet för att skada kommunikationsmöjligheterna för tysk-italienska trupper. Redan då landstigningarna började var kommunikationen mellan trupp och ledning samt mellan stridskrafterna vacklande.¹²⁶ Tyska flygbombningar mot allierade förekom men avsaknaden av samordning var ändå ständigt stor främst på grund av hotet från allierade fartyg som kontinuerligt verkade inåt landet från bukten.¹²⁷ Under ett tyskt markanfall i norra delarna av Salerno påverkades styrkan av fartygseld men lyckades vid tillfället samordna ett flyganfall understött ett 17cm kustartilleri. Händelsen hör till en av få tillfällen där samordningen mellan stridskrafterna fungerade.¹²⁸

¹²¹ Pond, 1961, s.47

¹²² Graham, 1986, ss.78-80; Heinemann, 2008, ss.15-16; Pond, 1961, ss.142-151

¹²³ Pond, 1961, s.51

¹²⁴ Ibid, ss.47, 83

¹²⁵ Ibid, s.131

¹²⁶ Heinemann, 2008, s.9-14; Pond, 1961, ss.15, 80

¹²⁷ Graham, 1986, ss.78-83; Heinemann, 2008, ss.14-15; Pond, 1961, ss.121, 127

¹²⁸ Heinemann, 2008, ss.15-17

Återfinns kustbefästningar och/eller tyngre rörliga vapenplattformar?

Den allierade styrkan valde att gå landvägen via Salerno upp till hamnstaden Neapel på grund av dess starka kustförsvar, ett försvar som för stunden bestod av hårt minerade vatten och tyngre kustbatterier som inte fanns i samma utsträckning i Salerno.¹²⁹ Förbandet som ansvarade för Salernobukten var 16:e Pansardivisionen som bland annat bestod av 100 stridsvagnar med 75mm kanoner, 36 stycken 105mm artilleripjäser och två batterier med fyra 88mm rörliga allmålskanoner vardera.¹³⁰ Tyskarna valde att placera sitt artilleri runt om på bergen med god observation ner mot stränderna och bukten och ansåg sig ha stor fördel med utplacering på höjderna.¹³¹ Tyska artilleriet var inledningsvis effektivt mot trupper på stränderna och ankörande landstigningsfartyg men när allierade fartygsunderstödet började bekämpa höjderna fick tyskarna det svårare att använda sitt artilleri.¹³² Den 16:e blev försvararna tillförda rörligt 17cm artilleri vilket då möjliggjorde bättre effekt och precision vid försök att påverka fartyg som understödde allierade marktrupper.¹³³

Återfinns enheter med uppgift att agera reserv?

Då Italien under en längre tid var i allians med Tyskland var planen att försvaret av Italien skulle utgöras av egna trupper men med tyska reserver utplacerade runt om i landet. Då italienerna valde att kapitulera fick tyska ledningen tänka om med försvaret och kustområdena övertogs då av tyska förband.¹³⁴ Ovetandes om vilken plats den allierade styrkan framryckte mot utgjorde utplacerade divisioner reservstyrkor som snabbt kunde framrycka vid behov.¹³⁵ I och med denna planering och möjligheten till förvarning började reservstyrkor ansluta redan dagen efter striderna hade inletts och därefter anslöt totalt ytterligare tre divisioner innan tyskarna påbörjade urdragning norrut.¹³⁶ Tyskarna kunde på så sätt återfå styrka i ett högre tempo än de allierade.¹³⁷

¹²⁹ Pond, 1961, s.40

¹³⁰ Graham, 1986, s.50

¹³¹ Heinemann, 2008, s.12; Pond, 1961, s.24

¹³² Graham, 1986, s.60; Heinemann, 2008, s.13; Pond, 1961, ss.54-55

¹³³ Heinemann, 2008, s.17

¹³⁴ Ibid, s.11

¹³⁵ Graham, 1986, s.49; Heinemann, 2008, s.11; Pond, 1961, s.45

¹³⁶ Graham, 1986, ss.49, 67; Heinemann, 2008, ss.11-15; Pond, 1961, ss.103, 158

¹³⁷ Pond, 1961, s.158

4.5 Sammanfattning av analys

Tills Teori	Indikatorer	Wake Island	Op. Avalanche
<i>Avskräckning</i>	Återfinns stor flotta för avskräckning i djup i relation till potentiell motståndare?	Nej, närmaste var flertalet dagar bort vid Pearl Harbor.	Nej, närmaste marina större enhet var 40 mil bort.
<i>Indirekt framskjutet försvar</i>	Återfinns underrättelseinhämtning av fientlig styrka, position och handlingsalternativ?	Låg grad, endast und. om möjlig storlek och handlingsalternativ fanns.	Ja, vilket gav nära två dagars förvarning.
	Återfinns ett tidigt offensivt handlande?	Nej, förberedelser för men inget direkt handlande.	Ja, däremot mindre inverkan på dennes stora numerär.
	Återfinns målprioritering och kraftsamling i striden?	Delvis, målprioritering saknas men hög grad av kraftsamling återfinns.	Ja, med flyg mot större fartyg på djupet och lättare artilleri mot mål på och nära land.
<i>Direkt försvar av kust</i>	Återfinns ett marint nära kustförsvar med ubåtar, snabba fartyg och minor?	Delvis, endast ubåtar fanns och användes.	Delvis, minor och mindre snabba fartyg fanns men med låg inverkan på anfallare.
	Återfinns samordning mellan flera stridskrafter?	Ja, frekvent samordning.	Låg grad, endast enstaka tillfällen.
<i>Direkt försvar på land</i>	Återfinns kustbefästningar och/eller tyngre rörliga vapenplattformar?	Ja, tyngre rörliga och bidrog med stor effekt i striden.	Låg grad, lättare rörligt fanns men tyngre tillfördes i slutskedet.
	Återfinns enheter med uppgift att agera reserv?	Ja, när striden utkämpades fanns militära och civila som agerade reserver.	Ja, förvarning bidrog till snabb anslutning och försvararna blev konstant tillförda.

Tabell 2 – Analys

5. Avslutning

Kapitlet behandlar inledningsvis resultat och diskussion utifrån problem, syfte och frågeställning samt analys av empiri som har använts för att genomföra undersökningen. Därefter redovisas slutsatser. Kapitlet avslutas med redogörelse för relevans för yrkesutövning och förslag på vidare forskning.

5.1 Resultat och diskussion

Kustförsvaret har under lång tid varit underprioriterat beträffande forskning och teoriutveckling. Denna undersökning syftar till att studera förklaringskraften i Tills teori. En delvis avvikande teori då den utifrån rådande forskningsläge har ett bredare fokus som inte begränsas till närområdet vid försvar mot amfibielandstigning och räd. Genom analys av två existerande fall, *Slaget vid Wake Island* och *Operation Avalanche*, har teoriprövning genomförts för att se vilket empiriskt stöd teorin får.

Ser vi till *Slaget vid Wake Island* så varierar indikatorerna i det empiriska materialet. Inget tyder på att området *Avskräckning* skulle ha någon inverkan på motståndaren, som genomförde flera flygräder och ett amfibieanfall. Det första av den tredelade skedesindelningen av teorin, *Indirekt framskjutet försvar*, återfinns i viss utsträckning då underrättelser möjliggjorde för vad försvaret kunde vänta sig hos potentiell angripare. Kraftsamling som ingår som indikator och återfinns i fallet hade betydelse för resultatet men utfördes mer inom de två sista skedena, vilket utgör grund för att ifrågasätta kvalitén i operationaliseringen alternativt teorins placering av momentet. *Direkt försvar av kust* återfinns i större utsträckning än det tidigare presenterade skedet. Samordningen mellan land och flyg var av betydelse för resultatet samt att ubåtar fanns och kan ha haft inverkan i slaget. *Direkt försvar på land* återfinns i hög grad och är det skede som utifrån indikatorerna fullt ut återfinns. I och med utfallet och att den empiriska förekomsten varierar i teorins olika områden och skeden går det att påstå att områden och skeden med mer frekvent förekommande empiri är av större betydelse än andra. Eftersom ett av skedena återfinns i hög grad i kombination med att försvaret segrade vid tillfället stärker det förklaringskraften i teorin.

Även vid analys av *Operation Avalanche* varierade förekomsten av indikatorerna. Inget i materialen beträffande området *Avskräckning* går att uttyda då anfallande genomförde en storskalig amfibieoperation mot Salerno. Till skillnad från föregående fall återfinns samtliga framtagna indikatorer vid skedet *Indirekt framskjutet försvar* men som enligt analysen tydde på ha

haft mindre inverkan på slaget. *Direkt försvar av kust* återfinns men i låg utsträckning och hade mindre betydelse för det veckolånga försvaret av området. *Direkt försvar på land* återfinns delvis men eftersom skedet är tudelat och innehåller tillförande av reservförband har skedet ändå stor betydelse för att försvaret ej föll tidigare. Trots att fallet uppfyllde flera av teorins områden hade flertalet av dessa däremot låg grad av inverkan i förhållande till stridens förlopp och utfall. Detta försvårar förklaringskraften i teorin utifrån fallet. Utfallet av slaget blev förlust för försvararna men skeden i teorin där frekvent förekommande empiri återfinns har troligtvis bidragit till slagets utdragna förlopp vid försvaret av Salerno. Det går även att påstå att de skeden där empiri saknas, eller endast återfinns i låg grad, skulle haft betydelse för ett lyckat utfall/slutresultat.

Till har en stor bredd i sin teori och framgång kan möjligtvis uppnås ute till havs men analys av båda fallen påvisar att ett kustförsvar som agerar på och nära land är av större betydelse för att uppnå framgång. Geoffrey Till behandlar området i sin teori men lägger ingen större tyngd där än vid något av sina övriga områden. Som presenterat i forskningsöversikten anser däremot både Vego, Børresen och Wu att ett kustförsvar bör innehålla fast och/eller rörligt tyngre kustbatteri.¹³⁸ Analysen pekar tydligt på att det är en framgångsfaktor vid Wake och hade varit fördelaktigt vid Salerno för att hämma den allierade sjökontrollen i bukten. Detta går i linje med Børresens syn på att hindra motståndaren från att uppnå sjökontroll och särskiljer sig på så sätt från övriga teoretiker i ämnet.¹³⁹

Även om Till är tydlig med att framföra svårigheten i att försvara sig mot ett amfibieanfall och att det inte finns någon simpel regel för hur försvaret ska utformas, då alla fall är olika, finns det mer att önska i teorin.¹⁴⁰ Likt det Johansson diskuterar, om att principen om överraskning hålls för generell, går det att finna samma problematik i Tills teori.¹⁴¹ Teorin behandlar övegripande områden och skeden som kan vara gynnsamma men det finns tydligt andra faktorer inom amfibiemiljön som har inverkan på hur ett försvar bör utformas. Exempel på sådana faktorer som troligtvis har betydelse för förklaringsvärdet i relation till valda fall är att den strategiska kontexten och värdet för båda platserna innan slagen skiljde sig, vilket även

¹³⁸ Børresen, 1994, s.164; Vego, 2015, s.80; Wu, 2018, s.32

¹³⁹ Børresen, 1994, s.54

¹⁴⁰ Till, 2018, s.273

¹⁴¹ Johansson, 2016, ss.4-6

övergripande syftet anfallet hade med operationerna samt avsaknaden av grundbefolkning på Wake men inte Salerno.

Vid val av fall för undersökningen ställdes krav på bland annat geografiska sammanhang vilket fallen uppfyllde. Däremot anser jag att djupare undersökning av fallen hade varit gynnsamt innan valen gjordes. Geografiska kravet som ställdes var att platsen skulle ligga vid hav där amfibieoperation var möjlig. Även om det uppfylls skiljer sig platserna kraftigt åt och utseendemässigt kan Wake anses vara svårdefenserat mot amfibieanfall medan Salerno inte är det. Däremot kommer utseendet ständigt skilja sig åt, både i platsernas geografiska utformning och propotion, vilket är tydligt i dessa två fallen och kan vara anledning till att båda fallen kan ses som tillämpbara i samma undersökning.

5.2 Slutsats

Beträffande undersökningens frågeställning, *Kan Geoffrey Tills teori om kustförsvar förklara utfallet vid Slaget om Wake Island och Operation Avalanche?*, så blir svaret delat. Förekomsten av empiriskt stöd till teorin återfinns i varierad utsträckning i respektive fall. I första fallet finner undersökningen förklaringskraft till utfallet med stöd av Tills teori men däremot inte i det andra. Till redogör inte för vilken av skedena som är mer eller mindre fördelaktiga att besitta vilket försvarar förklaringskraften i det andra fallet och bidrar då till att generaliserbarheten i teorin blir tvivelaktig.

Faktorer som har bidragit till stora framgångar i båda fallen var ett försvar som agerade på och nära land, något som andra teoretiker betonar. Faktorn är omnämnd i Tills teori men lyfts inte fram som extra viktig. Undersökningen tyder på att teorin är underspecificerad då den inte ger någon indikation på hur man ska prioritera mellan teorins olika områden vilket resulterar i att vi bör vara vaksamma mot teorins förklaringsvärde. Undersökningen finner även att kontextrelaterade faktorer inom amfibiemiljön hade varit fördelaktiga för teorins möjlighet till att generera förklaringskraft och då även öka generaliserbarheten.

5.3 Relevans för yrkesutövning

Undersökningen är relevant för min framtida yrkesutövning då den redogör för olika metoder och system för kustförsvar, vissa som Sverige har eller tidigare har haft, samt för hur en nation kan förbättra sina möjligheter att bemöta ett amfibiskt anfall. Den är även relevant ur synpunkten att svenskt territorium med tiden har blivit en del av gränsytan mellan Ryssland och

Nato. Med östersjöstaternas längsta kuststräcka har Sveriges kust fått ökad strategisk betydelse, och större öar kan framöver få operativ betydelse för kontrollen av sjö- och luftvägar i Östersjön.¹⁴² Det säkerhetspolitiska läget har succesivt försämrats och nationen är tydlig med att *Sverige ska försvaras*.¹⁴³ Genom undersökningen med stöd av Tills teori har jag ökat min förståelse för hur militära resurser kan användas för att bättre bedriva lyckat kustförsvar, även om studien påvisar vissa brister inom vald teori.

5.4 Vidare forskning

Utöver teorin om försvar vid amfibieanfall, som används i denna undersökning, har Till utformat en teori för anfallande sida vid operationstypen. Förslag på vidare forskning är att jämföra de två motpolerna, försvar och anfall inom samma operationsområde, med målet att utveckla framgångsfaktorer inom kustförsvar med förhoppning om att teorierna tillsammans bättre kan förklara utfall. För att också vidga den konceptuella kunskapen vid försvar mot amfibieanfall kan andra fall analyseras där fallens utseende skiljer sig, både i stor och liten utsträckning, från de som i denna undersökning valts. Att fortsätta pröva teorin skulle även kunna bidra till att stärka eller försvaga förklaringskraften och generaliserbarheten i befintlig teori.

¹⁴² *Militärstrategisk doktrin: MSD 16*, Försvarsmakten, Stockholm, 2016, s.31

¹⁴³ *Ibid*, s.39

Referensförteckning

Litteratur

Cressman, Robert J. *A magnificent fight: the battle for Wake Island*. Annapolis: Naval Institute Press, 1995.

Devereux, James P. S. *The story of Wake Island*. Bantam ed. New York: Bantam Books, 1989.

Ekgren, Ann-Marie & Hinnfors, Jonas. *Uppsatshandbok: hur du lyckas med din uppsats*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, 2012.

Eriksson, Lars Torsten. *Kritiskt tänkande*, 3. uppl. Stockholm: Liber, 2018.

Esaiasson, P. et al. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. uppl. Stockholm: Wolters Kluwer, 2017.

Gatchel, Theodore L. *At the water's edge: defending against the modern amphibious assault*. Annapolis: Naval Institute Press, 1996.

George, Alexander L. & Bennett, Andrew. *Case studies and theory development in the social sciences*, Cambridge: MIT, 2005.

Graham, Dominick & Bidwell, Shelford. *Tug of war: the battle for Italy, 1943-1945*. London: Hodder and Stoughton, 1986.

Heinl, Robert D. *The defense of Wake*. Washington: U.S. Marine Corps, Headquarters, Division of Public Information, Historical Section, 1947.

Johannessen, A. et al. *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 2. uppl. Stockholm: Liber, 2020.

Krentz, Peter. *The battle of Marathon*. New Haven: Yale University Press, 2010.

Lovering, T. T. A. *Amphibious assault: manoeuvre from the sea*. Rev. uppl. Woodbridge: Seafarer, 2007.

Pond, Hugh. *Salerno*, London: William Kimber, 1961.

Speller, Ian. *Understanding naval warfare*. 2. uppl. London: Routledge/Taylor & Francis Group, 2019.

Speller, Ian & Tuck, Christopher. *Amphibious warfare: strategy and tactics*. Staplehurst: Spellmount, 2001.

Till, Geoffrey, *Seapower: a guide for the twenty-first century*. 4. uppl. Abingdon, Oxon: Routledge. 2018.

Yin, Robert K. *Fallstudier: design och genomförande*, Malmö: Liber, 2007.

Artiklar

Liddell Hart, B. H. 'The Value of Amphibious Flexibility and Forces'. *Journal of the Royal United Service Institution*. Vol. 105, no. 620, 1960: 483-492.

Børresen, Jacob. 'The seapower of the coastal state'. *Journal of Strategic Studies: SEAPOWER: Theory and Practice*. Vol. 17, no. 1, 1994: 148-175.

Vego, Milan. 'ON LITTORAL WARFARE'. *U.S. Naval War College Press*. Vol. 68, no. 2, 2015: 30-68.

Wu, Shang-su. 'The modern naval fortress: an additional sea denial option for coastal states'. *Defence Studies*. Vol. 18, no. 1, 2018: 76-94.

Heinemann, Winfried. 'Salerno-A Defender's View', *U.S. Army Center of Military History*. no. 67, 2008: 6-18.

Övrigt

Johansson, Jimmy. 'Överraskning i amfibieoperationer: en djupare innebörd eller bara en generellt hållen grundprincip?'. Stockholm: Försvarshögskolan. 2016.

Militärstrategisk doktrin: MSD 16. Stockholm: Försvarsmakten. 2016.

Taktikreglemente för marinstridskrafter: TRM 1(A), Stockholm: Försvarsmakten, 2010